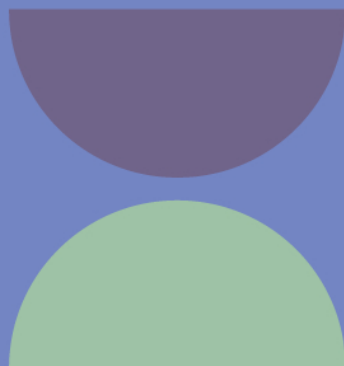
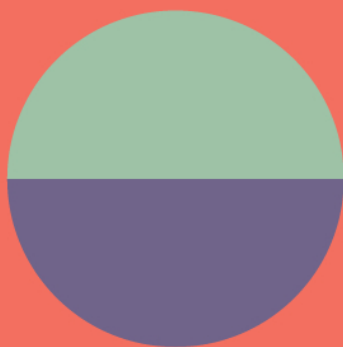

Rozwód i separacja

Wzory pism z komentarzem

Rozwód i separacja Wzory pism z komentarzem

Joanna Hetman-Krajewska

Warszawa 2021

Stan prawny na 7 grudnia 2020 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt okładki i stron tytułowych

Wojtek Kwiecień-Janikowski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Joanna Hetman-Krajewska, 2021

This edition © Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8223-095-6

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
----------------------------	-----------

Wstęp	13
--------------------	-----------

Zwolnienie od kosztów sądowych

Wzór nr 1. Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych	16
--	-----------

Wydanie aktów stanu cywilnego

Wzór nr 2. Wniosek o wydanie odpisu aktu małżeństwa oraz aktu urodzenia małoletniego dziecka	24
---	-----------

Porozumienia rodzicielskie

Wzór nr 3. Porozumienie rodzicielskie w sprawie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej, utrzymywania kontaktów z dzieckiem oraz ponoszenia kosztów utrzymania dziecka po rozwodzie/separacji rodziców (plan wychowawczy) – szczegółowy harmonogram kontaktów	30
--	-----------

Wzór nr 4. Porozumienie rodzicielskie w sprawie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej, utrzymywania kontaktów z dzieckiem oraz ponoszenia kosztów utrzymania dziecka po rozwodzie rodziców (plan wychowawczy) – kontakty z dzieckiem ustalane na bieżąco przez rodziców	41
--	-----------

Wzór nr 5. Porozumienie stron w sprawie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej, utrzymywania kontaktów z dzieckiem oraz ponoszenia kosztów utrzymania dziecka po rozwodzie/separacji rodziców (plan wychowawczy) – piecza naprzemienna	45
--	----

Rozwód – pisma inicjujące postępowanie

Wzór nr 6. Pozew o rozwód bez orzekania o winie (bez małoletnich dzieci)	52
Wzór nr 7. Pozew o rozwód bez orzekania o winie z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych (bez małoletnich dzieci – dorosłe dzieci)	60
Wzór nr 8. Pozew o rozwód bez orzekania o winie z wnioskiem o ustalenie sposobu korzystania z mieszkania oraz z wnioskiem o zabezpieczenie (bez małoletnich dzieci – dorosłe dziecko)	66
Wzór nr 9. Pozew o rozwód bez orzekania o winie (małoletnie dziecko) z wnioskiem o nieorzekanie o kontaktach z małoletnim dzieckiem – zgodne stanowisko stron	75
Wzór nr 10. Pozew o rozwód bez orzekania o winie (małoletnie dziecko) z wnioskiem o ograniczenie władzy rodzicielskiej oraz z wnioskiem o zabezpieczenie w zakresie miejsca zamieszkania małoletniego dziecka, kontaktów z małoletnim dzieckiem oraz alimentów na rzecz małoletniego dziecka	89
Wzór nr 11. Pozew o rozwód bez orzekania o winie (małoletnie dzieci) z wnioskiem o ustalenie miejsca zamieszkania jednego z dzieci przy ojcu, drugiego przy matce	109
Wzór nr 12. Pozew o rozwód bez orzekania o winie z wnioskiem o zgodny podział majątku	119
Wzór nr 13. Pozew o rozwód z orzekaniem o winie z wnioskiem o zasądzenie alimentów na rzecz małżonka oraz z wnioskiem o zabezpieczenie	125
Wzór nr 14. Pozew o rozwód z orzekaniem o winie z wnioskiem o eksmisję	139

Separacja

Wzór nr 15. Pozew o separację bez orzekania o winie (małoletnie dziecko)	152
Wzór nr 16. Pozew o separację bez orzekania o winie z wnioskiem o ograniczenie władzy rodzicielskiej oraz z wnioskami o zabezpieczenie (małoletnie dziecko)	168
Wzór nr 17. Pozew o separację z orzekaniem o winie (wina obydwu stron) z wnioskiem o ustalenie pieczy naprzemiennej (małoletnie dziecko)	186
Wzór nr 18. Wniosek o separację (bez małoletnich dzieci)	196
Wzór nr 19. Wniosek o zniesienie separacji	205
Wzór nr 20. Wniosek o zniesienie separacji z wnioskiem o powierzenie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom oraz o utrzymanie rozdzielności majątkowej	214

Pisma w toku postępowania

Wzór nr 21. Odpowiedź na pozew o rozwód zawierająca stanowisko zgodne z żądaniami pozwu	220
Wzór nr 22. Odpowiedź na pozew o rozwód zawierająca stanowisko niezgodne z żądaniami pozwu oraz wnioski o zabezpieczenie w zakresie miejsca zamieszkania dziecka, kontaktów z dzieckiem oraz alimentów na rzecz dziecka oraz pozwanego małżonka	233
Wzór nr 23. Odpowiedź na pozew o separację zawierająca stanowisko niezgodne z żądaniami pozwu (żądanie rozwodu zamiast separacji) (bez małoletnich dzieci)	261
Wzór nr 24. Pismo procesowe w toku postępowania zawierające replikę na odpowiedź na pozew oraz wnioski dowodowe	271
Wzór nr 25. Pismo procesowe w toku postępowania zawierające ustosunkowanie się do opinii biegłych oraz wnioski dowodowe	280
Wzór nr 26. Wniosek o zawieszenie postępowania na zgodny wniosek stron	288

Wzór nr 27. Wniosek o zawieszenie postępowania (na czas trwania innego postępowania)	293
Wzór nr 28. Wniosek o podjęcie zawieszonego postępowania	298
Wzór nr 29. Cofnięcie pozwu	302
Wzór nr 30. Pismo procesowe w toku postępowania zawierające wniosek o zabezpieczenie w zakresie kontaktów z małoletnim dzieckiem, z wnioskiem o zagrożenie zasądzeniem określonej sumy pieniężnej za nierealizację kontaktów	306
Wzór nr 31. Pismo procesowe w toku postępowania zawierające wniosek o zmianę zabezpieczenia w zakresie alimentów oraz wnioski dowodowe	314
Wzór nr 32. Wniosek o nakazanie natychmiastowego opuszczenia zajmowanego wspólnie z wnioskodawcą (jako osobą doświadczającą przemocy w rodzinie) mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia bądź zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (w trybie art. 11a u.p.p.r.)	322

Zaskarżanie orzeczeń sądowych

Wzór nr 33. Wniosek o doręczenie postanowienia zabezpieczającego wraz z uzasadnieniem	334
Wzór nr 34. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie odmowy zabezpieczenia w zakresie ustalenia miejsca zamieszkania dziecka	340
Wzór nr 35. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia alimentów (zawyżzone alimenty)	351
Wzór nr 36. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia alimentów (zaniżone alimenty)	359
Wzór nr 37. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia alimentów (zaniżone alimenty – oddalenie wniosku o zmianę zabezpieczenia alimentów przez ich podwyższenie)	366
Wzór nr 38. Wniosek o doręczenie wyroku wraz z pisemnym uzasadnieniem	372

Wzór nr 39. Wniosek o doręczenie odpisu wyroku z klauzulą wykonalności oraz stwierdzeniem prawomocności	377
Wzór nr 40. Apelacja od wyroku orzekającego rozwód	383

Postępowanie egzekucyjne

Wzór nr 41. Wniosek o wszczęcie egzekucji roszczeń alimentacyjnych	398
--	-----

WYKAZ SKRÓTÓW

k.c.	– ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740)
k.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm.)
k.p.c.	– ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.)
k.r.o.	– ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)
p.a.s.c.	– ustawa z 28.11.2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 463 ze zm.)
u.k.s.	– ustawa z 22.03.2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 121 ze zm.)
u.k.s.s.c.	– ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 755 ze zm.)
u.o.s.	– ustawa z 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1546 ze zm.)
u.p.	– ustawa z 6.04.1990 r. o Policji (Dz.U. z 2020 r. poz. 360 ze zm.)
u.p.p.r.	– ustawa z 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.)
u.ż.w.w.o.p.	– ustawa z 24.08.2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 431 ze zm.)

WSTĘP

Prowadzenie sprawy sądowej to przede wszystkim... czytanie i pisanie. Trzeba czytać to, co wychodzi od sądu bądź drugiej strony postępowania, pisać zaś własne pisma: od tych inicjujących sprawę poczynając, poprzez kolejne wnoszone w toku postępowania, kończąc na środkach zaskarżenia: zażaleniach bądź apelacji.

Książka zawiera wybór najczęściej stosowanych – z punktu widzenia praktyki sądowej – wzorów pism, które strony składają w postępowaniu sądowym w sprawach rozwodowych czy separacyjnych. Można rzec, że te wzory napisało życie – opierają się na moim kilkunastoletnim doświadczeniu jako pełnomocnika zawodowego w tego rodzaju sprawach. Każdy wzór ma za zadanie przedstawić wybrane zagadnienie problemowe, np. różnego typu wnioski o zabezpieczenie składane w sprawach rozwodowych czy separacyjnych, żądanie pieczy naprzemiennej, kwestionowanie opinii biegłych pedagoga i psychologa. Niektóre rodzaje pism wymagały uwzględnienia kilku wariantów – tak jest chociażby w przypadku pozwu o rozwód, który może mieć bardzo różną treść w zależności od indywidualnego przypadku, w tym poziomie skonfliktowania stron, posiadania bądź nie małoletnich dzieci, sytuacji tych dzieci, kwestii związanych z korzystaniem ze wspólnego mieszkania czy domu, czy wreszcie podziałem majątku.

Układ wzorów jest zgodny z „dynamiką” postępowania sądowego: od wzorów pozwów, jako pism inicjujących postępowanie w sprawie, poczynając, poprzez pisma składane w toku postępowania (odpowiedź na pozew, pisma procesowe zawierające wnioski o zabezpieczenie czy nowe wnioski dowodowe, wnioski o zawieszenie postępowania, cofnięcie

pozwu, zażalenia), kończąc zaś na środkach zaskarżenia (apelacja) oraz wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego.

Wzory mają charakter praktyczny: każdy zawiera zwięzłe omówienie z odniesieniem do konkretnych, zastosowanych w nim rozwiązań. Jednocześnie komentarze te – dla czytelności ich treści oraz ich przeznaczenia dla szerokiego kręgu czytelników (czy też użytkowników w tym przypadku), w szczególności niebędących prawnikami – są pozbawione pogłębionych rozważań proceduralnych czy materialnoprawnych, w tym powoływania się na dorobek doktryny czy orzecznictwa. Jest to zabieg celowy, mający na celu nadanie książce jak najbardziej użytecznego charakteru.

Część wzorów ma charakter bardzo rozbudowany. Faktem jest, że w postępowaniu sądowym należy dążyć do lapidarności stylu, czyli zwięzłego formułowania żądań i twierdzeń na ich poparcie. Czasami jednak sytuacja jest na tyle skomplikowana i wielowątkowa, że wymaga przygotowania bardziej złożonego pisma. Zawsze jednak trzeba starać się zachować umiar – pisać tyle, ile w danych okolicznościach konieczne. Nadmierna „płodność literacka” stron czy ich pełnomocników nie jest mile widziana przed sądem.

Wzory, jak to wzory, mają stanowić inspirację do konstruowania własnych pism w sprawach rozwodowych bądź separacyjnych, co oznacza, że nie należy „przeklejać” ich bez należytej rozważy. Każdy wzór został opatrzony krótkim komentarzem dla zwrócenia uwagi na najważniejsze aspekty z nim związane: zarówno formalne, jak i praktyczne.

**ZWOLNIENIE
OD KOSZTÓW SĄDOWYCH**

Wzór nr 1. Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych

Białystok, dnia 10 czerwca 2020 r. [1]

Sąd Okręgowy w Białymstoku

II Wydział Cywilny [2]

ul. M. Skłodowskiej-Curie 1

15-950 Białystok

Powódka:

Barbara Iksińska [3]

ul. Parowozowa 5

15-333 Białystok

PESEL: 0000000000

Pozwany:

Marek Iksiński [3]

ul. Parowozowa 5

15-333 Białystok

WNIOSEK O ZWOLNIENIE OD KOSZTÓW SĄDOWYCH [4]

Działając w imieniu własnym, wnoszę o:

- 1) zwolnienie mnie od kosztów sądowych w sprawie rozwodowej w całości; [5]
- 2) dopuszczenie dowodu z dokumentów załączonych do niniejszego pisma dla wykazania następujących faktów: mojej trudnej sytuacji materialnej i osobistej, kosztów utrzymania rodziny, sytuacji osobistej dzieci pozostających na moim utrzymaniu. [6]

Uzasadnienie [7]

Zwięzłe określenie przedmiotu sprawy sądowej. Moje pożycie z mężem układa się bardzo źle. Mąż jest nałogowym alkoholikiem. Pije okresowo, wtedy wszczyna awantury. Nie mogę dłużej znosić takiej sytuacji, nie chcę też, by patrzyły na to nasze dzieci. Chcąc uregulować moją i dzieci sytuację faktyczną i prawną, zamierzam w najbliższym czasie wystąpić o rozwód.

Uzasadnienie wniosku o zwolnienie od kosztów. Znajduję się w trudnej sytuacji materialnej. Od pół roku jestem osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. Na razie nie otrzymałam z Urzędu Pracy żadnej propozycji zatrudnienia. Prowadzę wspólne gospodarstwo domowe z trójką dzieci. Najstarszy syn Karol ma 19 lat i obecnie studiuje. Średnia córka Justyna ma lat 17 i uczęszcza do trzeciej klasy technikum. Najmłodszy syn Paweł ma 14 lat i jest uczniem ósmej klasy szkoły podstawowej.

Dowód:

- 1) **Załącznik nr 1** – oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania; [8]
- 2) **Załącznik nr 2** – zaświadczenie z Urzędu Pracy;
- 3) **Załącznik nr 3** – zaświadczenie z uczelni;
- 4) **Załącznik nr 4** – potwierdzenie przelewu alimentów;
- 5) **Załącznik nr 5** – potwierdzenie przelewu świadczenia 500+. [6]

Otrzymuję świadczenie z programu 500+ na dwoje młodszych dzieci w miesięcznej wysokości 1000 zł. Ponadto moje dzieci otrzymują alimenty od ojca w łącznej wysokości 1500 zł miesięcznie. Najstarszy syn podejmuje czasami prace dorywcze, z czego osiąga średniomiesięcznie dochód w wysokości ok. 500 zł. Regularnie korzystam ze wsparcia rodziny, tj. moich rodziców, którzy przekazują mi ok. 500 zł miesięcznie. Łączne dochody, z jakich muszę utrzymać siebie i trójkę dzieci, to 3000 zł. Koszty utrzymania mieszkania wynoszą 500 zł miesięcznie. Najmłodszy syn korzysta z obiadów w szkole. Ostatnio pojawiła się konieczność sfinansowania specjalistycznych badań okulistycznych dla średniej córki. Ponadto córka bierze obecnie leki w związku z jej problemami z oczami.

Dowód:

- 1) **Załącznik nr 6** – faktury oraz potwierdzenia przelewu kosztów utrzymania mieszkania (czynsz, prąd, gaz, internet);
- 2) **Załącznik nr 7** – potwierdzenie przelewu za obiady w szkole dla syna;
- 3) **Załącznik nr 8** – potwierdzenie przelewu za abonamenty telefoniczne dla 4 osób;
- 4) **Załącznik nr 9** – potwierdzenie opłaty za badania okulistyczne córki;
- 5) **Załącznik nr 10** – dwie faktury za zakup biletów komunikacji dla córek;
- 6) **Załącznik nr 11** – trzy faktury za leki. [6]

Właściwość sądu [2]. Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych należy złożyć do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, której wniosek dotyczy.

Z uwagi na powyższe, wnoszę jak na wstępie.

.....
(własnoręczny czytelny podpis
wnioskodawcy) [9]

Załączniki: [10]

- 1) **Załącznik nr 1** – oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania; [8]
- 2) **Załącznik nr 2** – zaświadczenie z Urzędu Pracy;

- 3) Załącznik nr 3 – zaświadczenie z uczelni;
- 4) Załącznik nr 4 – potwierdzenie przelewu alimentów;
- 5) Załącznik nr 5 – potwierdzenie przelewu świadczenia 500+;
- 6) Załącznik nr 6 – faktury oraz potwierdzenia przelewu kosztów utrzymania mieszkania (czynsz, prąd, gaz, internet);
- 7) Załącznik nr 7 – potwierdzenie przelewu za obiady w szkole dla syna;
- 8) Załącznik nr 8 – potwierdzenie przelewu za abonamenty telefoniczne dla 4 osób;
- 9) Załącznik nr 9 – potwierdzenie opłaty za badania okulistyczne córki;
- 10) Załącznik nr 10 – dwie faktury za zakup biletów komunikacji dla córek;
- 11) Załącznik nr 11 – trzy faktury za leki.

Komentarz

Podstawa prawna: art. 100–102, 105 u.k.s.s.c.

Ogólna charakterystyka pisma: Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych można złożyć wówczas, gdy sytuacja finansowa i/lub osobista strony postępowania jest na tyle trudna, że nie pozwala jej na poniesienie kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania swojego oraz osób najbliższych pozostających na jej utrzymaniu w całości bądź w części, bądź innych, z którymi prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. We wniosku należy zwięźle opisać sytuację finansową oraz osobistą wnioskodawcy. Jeżeli wniosek jest składany przed wniesieniem pozwu, wówczas w uzasadnieniu należy zwięźle opisać przedmiot sprawy, której ma dotyczyć zwolnienie.

Sąd właściwy: Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych należy złożyć do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, w odniesieniu do której wnioskodawca domaga się zwolnienia (art. 105 ust. 1 u.k.s.s.c.).

Załączniki obligatoryjne: Obligatoryjnym załącznikiem do wniosku jest „Oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania” (art. 102 ust. 2 u.k.s.s.c.). Jest to urzędowy formularz, dostępny w siedzibach oraz na stronach internetowych sądów.

Załączniki opcjonalne (fakultatywne): Opcjonalnie można dołączyć do wniosku dokumenty, z których wynika trudna sytuacja finansowa

i/lub osobista wnioskodawcy, np. umowa o pracę, potwierdzenie przelewu emerytury czy renty, faktury (ostatecznie paragony) za leki, wizyty lekarskie, dokumentacja medyczna, faktury dokumentujące koszty utrzymania mieszkania bądź domu, zaświadczenie z uczelni, że dorosłe dziecko studiuje w trybie dziennym.

W jaki sposób wniosek może zostać złożony: W zależności od etapu, na jakim sprawa się znajduje, wniosek może zostać złożony: 1) jako odrębny wniosek przed wszczęciem postępowania; 2) jako element pozwu o rozwód bądź separację, ewentualnie 3) w odpowiedzi na pozew w takiej sprawie (jeżeli z treści odpowiedzi wynika, że strona pozwana ma uiszczać jakieś koszty sądowe, np. składa wnioski o zabezpieczenie) albo 4) w innym piśmie procesowym składanym w toku postępowania (gdy pojawi się konieczność uiszczania kosztów sądowych, np. za opinie biegłych).

Z technicznego punktu widzenia wniosek składamy: a) bezpośrednio w biurze podawczym właściwego sądu, b) pocztą (listem poleconym).

Praktyczne zastosowanie – kiedy warto, a kiedy nie: Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych warto złożyć wówczas, gdy strona nie jest w stanie ponieść tych kosztów bez uszczerbku dla utrzymania swojego i rodziny. Należy jednak pamiętać, że złożenie takiego wniosku przedłuża postępowanie w sprawie – najpierw bowiem sąd zajmie się rozpoznaniem wniosku o zwolnienie, a dopiero potem podejmie dalsze merytoryczne czynności.

Dla kogo: Dla osoby znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej i/lub osobistej.

Zalety: Przeprowadzenie sprawy sądowej bez konieczności uiszczania kosztów sądowych.

Wady: Przedłużenie postępowania o czas potrzebny sądowi na rozpoznanie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, a potem ewentualnie zażalenia na postanowienie odmawiające zwolnienia od kosztów.

Opłata sądowa: Wniosek nie podlega opłacie sądowej.

Komentarz do konkretnych rozwiązań

[1] Miejsce i data sporządzenia pisma

W piśmie należy podać miejsce i datę jego sporządzenia.

[2] Sąd właściwy

Wniosek składamy do sądu właściwego miejscowo i rzeczowo do rozpoznania sprawy, której wniosek dotyczy. W przypadku spraw o rozwód bądź separację jest to sąd okręgowy, właściwy ze względu na ostatnie wspólne miejsce zamieszkania małżonków, o ile chociaż jedno z nich przebywa nadal w okręgu tego sądu. Jeśli nie – pozew składamy do sądu okręgowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania strony pozwanej. Jeżeli i tej ostatniej podstawy nie ma (bo np. pozwany przebywa na stałe za granicą), pozew składamy do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania powoda (art. 41 k.p.c.).

[3] Strony i ich pełnomocnicy, adresy stron i ich pełnomocników

Oznaczając we wniosku strony postępowania, należy podać ich imiona i nazwiska (art. 126 § 1 pkt 2 k.p.c.), zaś w pierwszym piśmie w sprawie również ich adresy (art. 126 § 2 pkt 1 k.p.c.). Przy oznaczeniu wnioskodawcy należy ponadto wskazać jego numer PESEL (art. 126 § 2 pkt 2 k.p.c.).

[4] Rodzaj pisma

Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, podobnie jak każde inne pismo procesowe, powinien zawierać oznaczenie rodzaju pisma (art. 126 § 1 pkt 3 k.p.c.). Oznaczenie może w tym przypadku przybrać brzmienie „Wniosek” albo „Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych”.

[5] Zakres wniosku – zwolnienie od kosztów w całości bądź w części

Wniosek może dotyczyć zwolnienia wnioskodawcy od kosztów sądowych w całości bądź w części, np. ponad kwotę 200 zł. Należy we wniosku sprecyzować to żądanie.

[6] Dowody z dokumentów

Do wniosku należy dołączyć dokumenty na poparcie twierdzeń w nim zawartych, tj. dla wykazania trudnej sytuacji materialnej i/lub osobistej wnioskodawcy, kosztów utrzymania rodziny, sytuacji osobistej i – ewentualnie – zarobkowej domowników pozostających na utrzymaniu wnioskodawcy bądź prowadzących z nim wspólne gospodarstwo domowe.

[7] Uzasadnienie

W uzasadnieniu wniosku należy zwięźle opisać sprawę, której wniosek dotyczy, a którą wnioskodawca zamierza zainicjować. Należy także zwięźle przedstawić argumentację na poparcie wniosku – na czym polega trudna sytuacja materialna i/lub osobista wnioskodawcy, ewentualnie innych jego domowników, uprawniając go do skorzystania ze zwolnienia od kosztów sądowych. Warto również wskazać niezbędne koszty utrzymania rodziny.

[8] Oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania

Do wniosku należy dołączyć wypełniony formularz „Oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania”, dostępny w siedzibach oraz na stronach internetowych sądów.

[9] Podpis wnioskodawcy

Każde pismo składane w postępowaniu sądowym powinno zostać podpisane. Niezłożenie podpisu pod pismem to brak formalny, który spowoduje, że sąd wezwie wnioskodawcę do uzupełnienia tego braku przez ponowne złożenie pisma z podpisem (art. 126 § 1 pkt 6 k.p.c.). Jeżeli jednak wniosek jest składany przez pełnomocnika zawodowego (adwokata lub radcę prawnego) wnioskodawcy, przewodniczący zwraca pismo stronie bez wezwania do jego poprawienia lub uzupełnienia (art. 130^{1a} § 1 k.p.c.). W takim przypadku w terminie tygodnia od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie pisma strona może wnieść je ponownie. Jeżeli pismo to nie jest dotknięte brakami, wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia. Skutek ten nie następuje w przypadku kolejnego zwrotu

pisma, chyba że zwrot nastąpił na skutek braków uprzednio niewskazanych (art. 130^{1a} § 3 k.p.c.).

[10] Wymienienie załączników

Każde pismo procesowe, w tym wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, powinno zawierać wymienienie załączników (art. 126 § 1 pkt 7 k.p.c.).

**WYDANIE AKTÓW
STANU CYWILNEGO**

Wzór nr 2. Wniosek o wydanie odpisu aktu małżeństwa oraz aktu urodzenia małoletniego dziecka

Warszawa, dnia 20 maja 2020 r. [1]

Hanna Kowalska
zam. ul. Geniusza 30 m. 2
02-222 Warszawa

Urząd Stanu Cywilnego
w Gustawowie [2]
ul. Ślimacza 2
14-001 Gustawowo

Wniosek o wydanie odpisu skróconego aktu małżeństwa oraz aktu urodzenia małoletniego dziecka [3]

W imieniu własnym wnoszę o wydanie oraz przesłanie: [4]

- 1) odpisu skróconego aktu małżeństwa zawartego dnia 2 kwietnia 1992 r. w Gustawowie, nr aktu 6/1962/1, pomiędzy Hanną Kowską z d. Dąbrowską, ur. 5 lutego 1972 r. w miejscowości Bierzmowo, c. Mariana Dąbrowskiego i Wiesławy z d. Malinowskiej, a Mariuszem Wacławem Kowalskim, ur. 2 grudnia 1972 r. w Płońsku, s. Stanisława Pawła Kowalskiego i Brygidy z d. Wrońskiej;
- 2) odpisu skróconego aktu urodzenia małoletniego Pawła Kowalskiego, ur. 5 kwietnia 2005 r. w Gustawowie.

Z poważaniem

.....
(własnoręczny czytelny podpis) [5]

Załącznik:

dowód uiszczenia opłaty skarbowej w kwocie 44 zł (2 × 22 zł) na konto bankowe Gminy Gustawowo, ul. Ślimacza 2, 14-001 Gustawowo, tytułem wydania odpisu skróconego aktu małżeństwa nr 6/1962/1 oraz odpisu skróconego aktu urodzenia małoletniego dziecka. [6]

Komentarz

Podstawa prawna: art. 44–45 p.a.s.c.

Ogólna charakterystyka pisma: Odpis skrócony aktu małżeństwa oraz aktu (bądź aktów) urodzenia małoletnich dzieci stron to obligatoryjne załączniki do pozwu o rozwód, pozwu o separację bądź wniosku o separację. Rejestr aktów stanu cywilnego jest obecnie prowadzony w postaci elektronicznej – w systemie teleinformatycznym. Dzięki temu dostęp do odpisów aktów stanu cywilnego jest znacznie ułatwiony – niezależnie od miejsca sporządzenia aktu (tj. miejsca zawarcia małżeństwa bądź miejsca urodzenia dziecka) może zostać uzyskany w dowolnym urzędzie stanu cywilnego na terenie całej Polski.

Urząd właściwy: Wniosek można złożyć w dowolnym urzędzie stanu cywilnego.

Formularz wniosku: Wniosek może zostać złożony na urzędowym formularzu, ale nie jest to konieczne. Gotowe formularze znajdują się w siedzibach urzędów stanu cywilnego w całej Polsce, a także są do pobrania na stronach internetowych urzędów.

W jaki sposób wniosek może zostać złożony: Wniosek można złożyć: a) w formie korespondencji tradycyjnej, b) bezpośrednio w urzędzie stanu cywilnego (w dowolnym urzędzie w całej Polsce; w takim przypadku zostaniemy poproszeni o wypełnienie wniosku na urzędowym formularzu, więc nie ma sensu zawczasu przygotowywać wniosku, opłatę zaś wniesiemy w kasie), c) w formie elektronicznej (trzeba mieć profil zaufany lub e-dowód wraz z czytnikiem).

Ile to trwa: Jeśli akt stanu cywilnego znajduje się w elektronicznym centralnym rejestrze stanu cywilnego – jego odpis zostanie wydany w ciągu 7 dni kalendarzowych od dnia, w którym wniosek wpłynął do urzędu. Akty są sporządzane w rejestrze od 1.03.2015 r. Akty sporządzone w papierowych księgach przed tą datą muszą być do niego przeniesione. Dlatego może to zająć więcej czasu. Jeśli wniosek złożymy w urzędzie stanu cywilnego, w którym jest akt w formie papierowej, ale

nie został on jeszcze przeniesiony do rejestru – odpis zostanie wydany w ciągu 7 dni roboczych od dnia, w którym został złożony wniosek. Jeśli wniosek złożymy w urzędzie stanu cywilnego, który nie ma aktu w formie papierowej i nie został on jeszcze przeniesiony do rejestru – odpis zostanie wydany w ciągu 10 dni roboczych od dnia, w którym złożyliśmy wniosek.

Praktyczne zastosowanie – kiedy warto, a kiedy nie: Jeżeli masz w domowym archiwum akt urodzenia małoletniego dziecka, nie musisz uzyskiwać takiego dokumentu ze „świeżą” datą – wystarczy ten historyczny dokument. Natomiast odpis aktu małżeństwa musi być w miarę świeży (z reguły nie powinien być starszy niż 6 miesięcy od daty wydania) – w razie złożenia „historycznego” dokumentu sąd wezwie cię do uzupełnienia braków formalnych pozwu przez dołączenie odpisu aktu małżeństwa z bieżącą datą (nie starszą niż 6 miesięcy od daty wydania – nie wynika to z żadnych konkretnych przepisów, taka jest praktyka sądowa). Należy jednak pamiętać, że nie ma przepisów przesądzających o „ważności” takiego dokumentu jak odpisy aktów stanu cywilnego – zachowania sądów w tym zakresie wynikają z praktyki i mogą być różne.

Dla kogo: Dla osoby zamierzającej wystąpić z pozwem o rozwód, pozwem o separację bądź wnioskiem o separację.

Zalety: Możliwość uzyskania niezbędnych do złożenia pozwu dokumentów bez konieczności osobistego stawienia się w urzędzie stanu cywilnego.

Wady: Trzeba poczekać na uzyskanie wnioskowanych dokumentów, zanim złoży się pozew o rozwód czy separację bądź wniosek o separację.

Opłata skarbową: Wniosek podlega opłacie skarbowej – wydanie jednego skróconego odpisu aktu stanu cywilnego (np. aktu małżeństwa, aktu urodzenia) podlega opłacie skarbowej w wysokości 22 zł (art. 1 ust. 1 pkt 2; cz. II ust. 1 pkt 12 załącznika do u.o.s. „Wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia”).

! WAŻNE: Do pozwu o rozwód, pozwu o separację bądź wniosku o separację należy załączyć odpis skrócony aktu małżeństwa. W takim przypadku nie wykorzystuj „historycznego” dokumentu – uzyskaj dokument z bieżącą datą, składaj go nie później niż w ciągu pół roku od daty wydania. W przeciwnym razie sąd może cię wezwać do złożenia tego dokumentu z bieżącą datą, a to strata czasu.

Komentarz do konkretnych rozwiązań

[1] Miejsce i data sporządzenia pisma

We wniosku należy podać miejsce i datę jego sporządzenia.

[2] Urząd właściwy

Wniosek można złożyć w dowolnym urzędzie stanu cywilnego. Wniosek można złożyć: a) w formie korespondencji tradycyjnej, b) bezpośrednio w urzędzie stanu cywilnego (wtedy zostaniemy poproszeni o wypełnienie wniosku na urzędowym formularzu, więc nie ma sensu zawczasu przygotowywać wniosku, opłatę zaś wniesiemy w kasie), c) w formie elektronicznej (trzeba mieć profil zaufany lub e-dowód wraz z czytnikiem).

[3] Rodzaj pisma

Wniosek należy oznaczyć, podając jego rodzaj. W tym przypadku właściwe oznaczenie to „Wniosek” albo „Wniosek o wydanie odpisów aktów stanu cywilnego”, albo w wersji skonkretyzowanej „Wniosek o wydanie odpisu skróconego aktu małżeństwa oraz aktu urodzenia małoletniego dziecka”.

[4] Zakres wniosku

Należy wskazać o odpisy jakich aktów stanu cywilnego nam chodzi, wystarczy podać precyzyjne dane personalne, nie ma konieczności podawania numeru aktu.

[5] Podpis osoby składającej pismo

Wniosek musi być podpisany przez składającą go osobę.

[6] Opłata skarbową

Wydanie każdego odpisu aktu stanu cywilnego podlega opłacie skarbowej w wysokości 22 zł (art. 1 ust. 1 pkt 2; cz. II ust. 1 pkt 12 załącznika do u.o.s. „Wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia”). Wyjątkiem są odpisy pozyskiwane na użytek sprawy o alimenty bądź innej, w której strona dochodzi roszczeń o charakterze alimentacyjnym (np. o zasądzenie kwoty na zaspokojenie potrzeb rodziny) – w takim przypadku opłata nie jest pobierana (art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. a u.o.s.).

POROZUMIENIA RODZICIELSKIE

Wzór nr 3. Porozumienie rodzicielskie w sprawie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej, utrzymywania kontaktów z dzieckiem oraz ponoszenia kosztów utrzymania dziecka po rozwodzie/separacji rodziców (plan wychowawczy) – szczegółowy harmonogram kontaktów

Porozumienie stron (plan wychowawczy) [1]

zawarte w (miejscowość) dnia r. [2]

**pomiędzy Anną Iksińską (dalej jako „Matka”)
a Zbigniewem Iksińskim (dalej jako „Ojciec”),
zwanymi łącznie „Rodzicami” [3]**

w sprawie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnią córką Hermenegildą Iksińską (dalej jako „Córka” lub „Dziecko”), ur. 15 grudnia 2013 r., utrzymywania kontaktów z dzieckiem oraz ponoszenia kosztów utrzymania Dziecka po rozwodzie/separacji Rodziców. [4]

1. **[Wzajemne współdziałanie Rodziców]** Oboje Rodzice mają nadzieję współdziałać w sprawach dotyczących Dziecka i chcą, by władza rodzicielska przysługiwała im wspólnie. Dołożą wszelkich starań, aby wychowywać Dziecko w szacunku do drugiego rodzica i jego rodziny – niedopuszczalne jest przekazywanie Dziecku negatywnych komentarzy o rodzinie Matki lub Ojca ani też treści nieodpowiednich do wieku i stanu rozwoju Dziecka.
2. **[Wola porozumienia pomiędzy Rodzicami]** Rodzice chcą porozumiewać się ze sobą w sprawach Córki, aby złagodzić jej skutki rozstania Rodziców.
3. **[Komunikacja stron]** Strony zgodnie postanawiają, że będą komunikować się przy pomocy krótkich informacji tekstowych (SMS-y), telefonicznie bądź mailowo. Każda ze stron zobowiązuje się do udzielania odpowiedzi na SMS drugiego rodzica dotyczący Dziecka w ciągu 2 godzin od jego otrzymania. Ponadto każda ze stron zobowiązuje się do informowania drugiego Rodzica o zdarzeniach losowych w sytuacji, gdy Dziecko jest u jednego Rodzica. [5]
4. **[Kurs umiejętności wychowawczych]** Strony zobowiązują się do ukończenia kursu umiejętności wychowawczych dla rodziców w sytuacji okolorozwodowej, w ośrodku znajdującym się w Warszawie. [6]

5. **[Miejsce zamieszkania]** Rodzice ustalają, że miejscem zamieszkania Córkę będzie każdorazowe miejsce zamieszkania Matki. **[7]**
6. **[Decyzje w sprawach Dziecka; dokumentacja dotycząca Dziecka]** **[8]**
 - 6.1. Rodzice oświadczają, że bieżące decyzje w sprawach Dziecka będą podejmowane przez rodzica sprawującego w danym czasie pieczę nad Dzieckiem, z tym zastrzeżeniem, że Ojciec jest zobowiązany do uzyskania zgody Matki, za wyjątkiem spraw bieżących.
 - 6.2. Rodzice oświadczają, że decyzje o istotnych sprawach w życiu Dziecka będą podejmowane wspólnie przez oboje Rodziców (wybór szkoły, podjęcie leczenia, wybór zajęć pozalekcyjnych).
 - 6.3. Oboje Rodzice mają pełny dostęp do dokumentacji dotyczącej edukacji oraz opieki medycznej nad Córką.
 - 6.4. Rodzice zobowiązują się do informowania się nawzajem o każdej zmianie dotyczącej: stanu zdrowia i opieki medycznej, opieki nad Dzieckiem oraz innych ważnych aspektach życia Dziecka.
 - 6.5. Wszystkie dokumenty dotyczące Córkę, m.in. paszport oraz książeczka zdrowia, będą znajdowały się w miejscu zamieszkania Matki.
7. **[Kontakty osobiste z Córką]** **[9]**
 - 7.1. Strony zgodnie postanawiają, że Ojciec ma prawo do osobistych kontaktów z Córką. Ojciec będzie widywać się z córką:
 - a) w 2 (dwa) weekendy w miesiącu (pierwszy i drugi weekend miesiąca), po wcześniejszym telefonicznym ustaleniu z Matką miejsca oraz godziny spotkania,
 - b) wszystkie święta (Boże Narodzenie oraz Wielkanoc) wypadające w latach parzystych Córka będzie spędzać z Matką, natomiast Święta Bożego Narodzenia oraz Wielkanoc wypadające w latach nieparzystych Córka będzie spędzała z Ojcem,
 - c) w latach parzystych pierwszy miesiąc wakacji, począwszy od 1 lipca do 31 lipca, Córka będzie spędzała z Ojcem, natomiast drugi miesiąc wakacji, począwszy od 1 sierpnia do 31 sierpnia, Córka będzie spędzała z Matką,
 - d) w latach nieparzystych pierwszy miesiąc wakacji, począwszy od 1 lipca do 31 lipca, Córka będzie spędzała z Matką, natomiast drugi miesiąc wakacji, począwszy od 1 sierpnia do 31 sierpnia, Córka będzie spędzała z Ojcem,
 - e) w latach nieparzystych pierwszy tydzień ferii zimowych Córka będzie spędzała z Ojcem, natomiast drugi tydzień z Matką,
 - f) w latach parzystych pierwszy tydzień ferii zimowych Córka będzie spędzała z Matką, natomiast drugi tydzień z Ojcem.
 - 7.2. Matka będzie umożliwiała kontakt telefoniczny lub za pomocą internetu Ojcu, na prośbę Dziecka lub po wcześniejszym uzgodnieniu terminu z Ojcem.

- 7.3. W czasie każdorazowego pobytu Dziecka z Ojcem, Ojciec zagwarantuje Dziecku możliwość nieskrępowanego kontaktu telefonicznego i/lub przez internet z Matką – nie rzadziej niż raz dziennie.
8. **[Pojedyncze dni wolne od pracy lub inne święta]** Pojedyncze dni wolne od pracy lub pozostałe święta, inne niż wskazane w ust. 7 powyżej, Dziecko będzie spędzało z Matką, chyba że Ojciec odpowiednio wcześniej zaproponuje opiekę nad Dzieckiem ze wskazaniem terminu oraz miejsca przebywania Dziecka. **[9]**
 9. **[Urodziny lub imieniny Matki lub Ojca]** Urodziny lub imieniny Matki lub Ojca Dziecko będzie spędzało z rodzicem obchodzącym urodziny lub imieniny po wcześniejszym uzgodnieniu terminu oraz miejsca przebywania pomiędzy Rodzicami. **[9]**
 10. **[Dzień Dziecka oraz urodziny Dziecka]** Ojcu przysługuje prawo do spędzania Dnia Dziecka oraz urodzin Dziecka poza miejscem zamieszkania Dziecka i bez obecności Matki nie rzadziej niż raz na dwa lata. **[9]**
 11. **[Ważne wydarzenia z życia Dziecka]** Ojciec ma prawo uczestniczenia w ważnych wydarzeniach z życia Dziecka, tj. rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, występy Dziecka, wręczenie nagród z tytułu osiągnięć Dziecka, uroczystości kościelne, np. pierwszej komunii świętej oraz jej rocznicy. Matka zobowiązuje się informować Ojca o tych wydarzeniach z minimum 7-dniowym wyprzedzeniem. **[10]**
 12. **[Wyjazdy zagraniczne Ojca z Dzieckiem]** Wyjazdy zagraniczne Ojca z Dzieckiem mogą się odbywać wyłącznie po uzgodnieniu z Matką daty, długości wyjazdu, jego terminu oraz miejsca pobytu. W takim wypadku, na czas wyjazdu, Matka przekaze Ojcu paszport lub dowód osobisty Dziecka, który to dokument Ojciec zwróci Matce natychmiast po powrocie do Polski. **[11]**
 13. **[Wyjazdy zagraniczne Matki z Dzieckiem]** Wyjazdy zagraniczne Matki z Dzieckiem mogą odbywać się po uzgodnieniu z Ojcem daty, długości wyjazdu i miejsca pobytu, tak by nie kolidowały z kontaktem Ojca z Dzieckiem. **[11]**
 14. **[Finansowanie potrzeb Dziecka]** Strony zgodnie ustalają, że Ojciec będzie partycypował w kosztach utrzymania Dziecka w kwotach po 1000 zł miesięcznie, płatne do rąk Matki do 10. dnia każdego miesiąca. Dodatkowo Ojciec będzie pokrywał koszty zajęć dodatkowych Córki oraz jednego wyjazdu narciarskiego Córki w postaci obozu sportowego. Ponadto Ojciec co roku przed wyjazdem Córki na obóz sportowy, o którym mowa w zdaniu poprzednim, zapewni jej zakup niezbędnej odzieży sezonowej oraz sprzętu sportowego, na co przeznaczy kwotę nie mniejszą niż 1000 zł. **[12]**
 15. **[Budowanie pozytywnych relacji]** **[13]**
 - 15.1. Strony zgodnie oświadczają, że każda z nich będzie budować w oczach Dziecka pozytywny obraz drugiego Rodzica oraz rodziny

pochodzenia drugiego Rodzica, nie będzie wchodzić w koalicję z Dzieckiem przeciwko drugiemu z Rodziców, ani nie będzie doprowadzać Dziecka do sytuacji konfliktu lojalności.

- 15.2. Strony zgodnie postanawiają, że w razie pojawienia się jakichkolwiek kwestii spornych pomiędzy nimi będą starały się rozwiązywać takie sprawy polubownie, kierując się dobrem Dziecka, w tym przekazując sprawę do mediacji.
16. **[Nowi partnerzy Rodziców]** Rodzice zobowiązują się wprowadzać w życie Dziecka swoich nowych partnerów życiowych po porozumieniu z drugim Rodzicem i – ewentualnie – po konsultacji z psychologiem, gdy zajdzie taka potrzeba. **[14]**
17. **[Dobra wiara i dobrowolność]** Oboje Rodzice oświadczają, iż zawierają niniejsze porozumienie w dobrej wierze, aby rozwiązać i uregulować wszystkie kwestie dotyczące Dziecka. Oświadczają również, iż podpisują niniejsze porozumienie dobrowolnie i zobowiązują się przestrzegać jego postanowień.
18. **Postanowienia końcowe [15]**
 - 18.1. Wszelkie zmiany Porozumienia wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności. **[16]**
 - 18.2. Rodzice zobowiązują się po upływie 2 lat od podpisania niniejszego planu wychowawczego do jego weryfikacji oraz dokonania nowych uzgodnień zgodnych z rozwojem Dziecka. **[17]**
 - 18.3. Niniejsze Porozumienie sporządzono w dwóch egzemplarzach, po jednym dla każdej ze Stron. **[18]**

Matka

Ojciec **[19]**

Komentarz

Podstawa prawna: art. 58, 61³ k.r.o.

Ogólna charakterystyka pisma: Porozumienie rodzicielskie w sprawie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej, utrzymywania kontaktów z dzieckiem oraz ponoszenia kosztów utrzymania dziecka po rozwodzie (ewentualnie separacji) rodziców (czyli tzw. plan wychowawczy) to dokument składany przez strony w sprawie o rozwód bądź separację, którego celem jest wykazanie sądowi, że rozstający się małżonkowie potrafią współpracować na płaszczyźnie rodzicielskiej. W takim przypadku sąd z reguły nie ingeruje we władzę rodzicielską nad małoletnim

dzieckiem stron, pozostawiając jej wykonywanie obojgu rodzicom. Natomiast brak porozumienia pomiędzy rodzicami może skutkować ograniczeniem władzy rodzicielskiej temu rodzicowi, z którym dziecko nie mieszka bądź nie będzie mieszkać na stałe. Zgodnie z art. 58 § 1 k.r.o. sąd uwzględnia porozumienie rodzicielskie, jeżeli jest ono zgodne z dobrem dziecka. W praktyce zawarcie porozumienia to z reguły gwarancja uwzględnienia przez sąd zgodnej woli rozstających się małżonków. Wydaje się, że tylko ewidentnie naruszające dobro dziecka rozstrzygnięcia zawarte w porozumieniu rodzicielskim mogłyby zostać zakwestionowane przez sąd.

Sąd właściwy: Sąd okręgowy prowadzący postępowanie w sprawie o rozwód bądź o separację.

W jaki sposób porozumienie rodzicielskie może zostać zawarte:

1) przez wzajemne ustalenia stron bez pomocy mediatora, 2) w ramach mediacji: a) prywatnych (strony zgodnie decydują o skorzystaniu z mediacji i wybierają mediatora), b) sądowych (na skutek skierowania stron do mediacji przez sąd; osoba mediatora wybrana przez sąd).

Praktyczne zastosowanie – kiedy warto, a kiedy nie: Porozumienie rodzicielskie warto zawrzeć wówczas, gdy pomiędzy stronami istnieje płaszczyzna współpracy rodzicielskiej albo przynajmniej jest szansa, by taką płaszczyznę zbudować. W sytuacji silnego konfliktu z reguły porozumienia nie uda się wypracować.

Dla kogo: Dla rozstających się małżonków mających małoletnie dziecko bądź dzieci, chcących w sposób ugodowy wykonywać władzę rodzicielską nad potomstwem oraz współpracować w innych obszarach związanych z dziećmi.

Zalety: Budowanie płaszczyzny współpracy rodzicielskiej, zapewnienie dzieciom stabilnych warunków wychowawczych; poczucie sprawczości w stosunku do regulacji zawartych w porozumieniu dają znacznie większe szanse realizacji wspólnych ustaleń.

Wady: Porozumienie rodzicielskie, nawet wówczas, gdy było złożone do akt toczącej się sprawy i uzyskało akceptację sądu, nie ma mocy orzeczenia sądu w przeciwieństwie do ugody zawartej przed sądem bądź przed mediatorem. Oznacza to, że brak realizacji poszczególnych uregulowań porozumienia będzie skutkować – w razie zakończenia sprawy o rozwód bądź separację – koniecznością wytoczenia kolejnej sprawy sądowej, np. o uregulowanie kontaktów z dzieckiem, o podwyższenie alimentów czy o uregulowanie władzy rodzicielskiej nad dzieckiem.

Komentarz do konkretnych rozwiązań

[1] Rodzaj dokumentu

Wzajemne ustalenia stron przybierające formę dokumentu należy oznaczyć, wskazując na rodzaj tego dokumentu. W tym przypadku właściwym oznaczeniem, jest „Porozumienie rodzicielskie” albo „Plan wychowawczy”.

[2] Miejsce i data

W porozumieniu należy wskazać miejsce i datę jego zawarcia.

[3] Strony

W porozumieniu należy oznaczyć jego strony. Wystarczającym oznaczeniem jest podanie imion i nazwisk. Ewentualnie oznaczenie stron można również uzupełnić o adresy stron, a także o numery PESEL.

[4] Dziecko

W porozumieniu należy wskazać z imienia i nazwiska małoletnie dziecko bądź dzieci, którego/któрых porozumienie dotyczy.

[5] Komunikacja stron

W porozumieniu można określić, w jaki sposób rodzice będą komunikować się w sprawach dziecka. Należy pamiętać, że czasami komunikacja pomiędzy rozstającymi się małżonkami jest utrudniona. W takim

przypadku – dla jej usprawnienia i minimalizowania zagrożenia eskalacji konfliktu – można ją ograniczyć do pewnych form, np. krótkich informacji tekstowych (SMS-y) bądź wymiany maili. Można zawrzeć zobowiązanie do udzielania odpowiedzi na wiadomość w postaci SMS-a bądź maila dotyczącą dziecka w określonym czasie, np. w ciągu 2 godzin od jej otrzymania. Przydatny może okazać się zapis, zgodnie z którym każda ze stron zobowiązuje się do informowania rodzica o zdarzeniach losowych w sytuacji, gdy dziecko jest u drugiego z nich.

[6] Kurs umiejętności wychowawczych

Jeżeli strony chcą poprawić swoją współpracę w kwestiach wychowawczych i uczyć się oddzielania problemów partnerskich od płaszczyzny rodzicielstwa, warto pomyśleć o wspólnym zobowiązaniu do ukończenia kursu umiejętności wychowawczych dla rodziców w sytuacji okołorozwodowej. Tego typu kursy są organizowane w większych miastach przez ośrodki pomocy społecznej bądź organizacje pozarządowe. Z reguły są bezpłatne. Mogą przynieść pozytywne skutki w zakresie budowania współpracy rodzicielskiej pomiędzy rozwodzącymi się małżonkami.

[7] Miejsce zamieszkania dziecka

W porozumieniu należy wskazać, jakie są ustalenia stron odnośnie do miejsca zamieszkania dziecka: czy dziecko będzie na stałe mieszkać z ojcem czy z matką.

[8] Decyzje w sprawach dziecka, dokumentacja dotycząca dziecka

Ważnym elementem porozumienia jest ustalenie, w jaki sposób rozstający się małżonkowie będą wykonywać władzę rodzicielską nad dzieckiem, w tym podejmować decyzje w sprawach dziecka. Standardowym rozwiązaniem jest ustalenie, że władza rodzicielska będzie przysługiwać obojgu rodzicom, zaś decyzje o charakterze bieżącym będą podejmowane przez rodzica sprawującego w danym czasie pieczę nad potomkiem, natomiast decyzje o istotnych sprawach w życiu dziecka będą podejmowane wspólnie przez oboje rodziców. Można wymienić – chociażby przykładowo – w jakich konkretnie istotnych sprawach dotyczących dziecka rodzice będą decydować wspólnie. Trzeba pamiętać,

że sąd orzekający w sprawie o rozwód bądź separację nie jest związany wolą stron wyrażoną w porozumieniu rodzicielskim – przychyła się do ustaleń stron, jeżeli – w ocenie sądu – są zgodne z dobrem dziecka. Dotyczy to w szczególności kwestii władzy rodzicielskiej – to sąd ostatecznie rozstrzyga w wyroku, czy pozostawi władzę rodzicielską nad dzieckiem obojgu rodzicom, czy też dokona jakiejś ingerencji w jej wykonywanie (ograniczy władzę rodzicielską, zawiesi ją, a w skrajnych przypadkach jej pozbawi).

W porozumieniu warto ustalić, u którego z rodziców będzie znajdować się dokumentacja dotycząca dziecka – można tu przyjąć rozwiązanie, że cała dokumentacja będzie u jednego z rodziców, z reguły tego, przy którym dziecko ma miejsce zamieszkania. Rządziej stosuje się rozwiązanie, zgodnie z którym część dokumentacji znajduje się u jednego rodzica, część u drugiego (np. dowód osobisty dziecka u ojca, paszport u matki).

[9] Kontakty z dzieckiem

Harmonogram kontaktów, nieprecyzujący w sposób szczegółowy dni i godzin rozpoczęcia i zakończenia każdego z kontaktów (np. od dnia 1 lipca od godz. 10 do dnia 31 lipca do godz. 19), nie może zostać uwzględniony w orzeczeniu sądu, a co za tym idzie nie nadaje się później do przymusowego wykonania. W takiej sytuacji są dwa wyjścia: albo doprecyzować harmonogram, by został uwzględniony w wyroku rozwodowym bądź separacyjnym, albo pozostawić uregulowanie kontaktów tylko w porozumieniu, wnosząc o nieorzekanie przez sąd w wyroku o kontaktach z dzieckiem. Elastyczny harmonogram kontaktów, możliwy do zamieszczenia tylko w porozumieniu rodzicielskim, ma tę zaletę, że pozwala na bieżące reagowanie na różne, zmienne sytuacje życiowe, kwestie organizacyjne itp. W harmonogramie można ująć zarówno bieżące, regularne kontakty, np. w co drugi weekend, ewentualnie w jedno popołudnie w tygodniu (z nocowaniem bądź nie), jak i kontakty w okresach szczególnych, takich jak: święta, wakacje, ferie zimowe, długie weekendy, Dzień Dziecka czy uroczystości dziecka, rodziców bądź członków ich rodzin (urodziny, imieniny, Dzień Babci itp.).

[10] Ważne wydarzenia z życia dziecka

W porozumieniu można zapisać, iż rodzic niemieszkający z dzieckiem na stałe będzie miał prawo do uczestniczenia w ważnych wydarzeniach z życia dziecka, takich jak: rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, występy dziecka, wręczanie nagród z tytułu osiągnięć dziecka, uroczystości kościelne, np. pierwszej komunii świętej oraz jej rocznicy. Rodzic, z którym dziecko mieszka bądź ma mieszkać na stałe, może zobowiązać się do informowania drugiego rodzica o takich wydarzeniach. Można ustalić, z jakim wyprzedzeniem takie informacje będą przekazywane.

[11] Wyjazdy zagraniczne dziecka

Wyjazdy zagraniczne każdego z rodziców z dzieckiem to często drażliwy temat. Jest kilka możliwości ugodowego rozwiązania tej kwestii: a) każdy wyjazd zagraniczny dziecka wymaga zgody obojga rodziców, b) zgody obojga rodziców wymagają tylko wyjazdy dłuższe, np. przekraczające 2–3 tygodnie. Jeżeli strony mają do siebie zaufanie, drugie rozwiązanie jest bardziej praktyczne, nie wymaga bowiem wspólnych uzgodnień w sytuacji standardowych, krótkich wyjazdów zagranicznych, co eliminuje ryzyko potencjalnego konfliktu na tym tle.

[12] Alimenty

Orzekając o alimentach, sąd w wyroku rozwodowym bądź separacyjnym musi wskazać konkretną kwotę. Zamieszczane w porozumieniach rodzicielskich dodatkowe zobowiązania rodzica niemieszkającego na stałe z dzieckiem dotyczące alimentacji nie nadają się do przymusowego wyegzekwowania, są jedynie dżentelmeńską deklaracją. Zatem jeżeli masz zaufanie do drugiej strony, że będzie te honorowe zobowiązania realizować, można zgodzić się na takie rozwiązanie. Jeśli nie, zadbaj o to, by te dodatkowe świadczenia określić kwotowo i zsumować z ustaloną stałą sumą pieniężną, jaka ma być uiszczana tytułem alimentów.

[13] Budowanie pozytywnych relacji

Zobowiązania stron do budowania pozytywnych wzajemnych relacji w kontekście sprawowania opieki nad dzieckiem, nienastawiania

dziecka wrogo wobec drugiego rodzica, czy dbałości o to, by tego typu zachowań nie było również ze strony członków rodzin każdego z małżonków, jak najbardziej mogą zostać zawarte w porozumieniu rodzicielskim. Należy jednak mieć świadomość, że są to zobowiązania o charakterze honorowym, których nie można przymusowo egzekwować. Nie oznacza to, że takie naganne zachowania jednego z rodziców, sprowadzające się z reguły do stawiania dziecka w konflikcie lojalności, uchodzą bezkarnie. Jeśli będą się zdarzały, a sprawa rozwodowa czy separacyjna będzie już zakończona, można wystąpić do sądu rejonowego o zmianę rozstrzygnięcia zawartego w wyroku rozwodowym (separacyjnym) co do kwestii władzy rodzicielskiej. Można w takim przypadku wnosić o ograniczenie władzy rodzicielskiej rodzicowi, który dopuszcza się niewłaściwych zachowań wobec dziecka bądź pozwala na takie zachowania ze strony członków swojej rodziny. Taka naganna postawa może również wpłynąć na ograniczenie kontaktów rodzica z dzieckiem.

[14] Nowi partnerzy rodziców

Często wiele emocji budzi kwestia wprowadzania w życie dziecka nowych partnerów każdego z rodziców. Należy sobie uświadomić, że jest to z reguły nieuniknione: najczęściej przy boku jednego bądź obojga rozstających się małżonków w końcu pojawiają się nowi partnerzy życiowi. Dlatego podejmowane czasami przez skonfliktowanych aktualnych bądź byłych małżonków próby blokowania kontaktu dzieci z tymi osobami są bezcelowe, a *de facto* wymierzone w dobro dzieci, poza, rzecz jasna, wyjątkowymi sytuacjami działania takiej osoby w ewidentny sposób na szkodę dzieci bądź prezentowania przez nią postawy, która uzasadnia żądanie zakazu styczności z nią dziecka. W porozumieniu rodzicielskim może znaleźć się postanowienie, zgodnie z którym każde z rodziców zobowiąże się wprowadzać w życie dziecka swojego nowego partnera życiowego po porozumieniu z drugim rodzicem, a w razie potrzeby po konsultacji z psychologiem.

[15] Postanowienia końcowe

W części zatytułowanej „Postanowienia końcowe” można zawrzeć różnego typu postanowienia, przede wszystkim dotyczące liczby

egzemplarzy, w jakiej dokument został sporządzony, a także trybu dokonywania ewentualnych zmian bądź weryfikacji porozumienia po upływie określonego czasu.

[16] Zmiany porozumienia

W porozumieniu można uwzględnić postanowienie dotyczące trybu dokonywania jego ewentualnych zmian. Zalecany jest tryb pisemny.

[17] Weryfikacja porozumienia

Praktycznym rozwiązaniem jest postanowienie, zgodnie z którym strony zobowiązują się po upływie określonego czasu, np. 2 lat, do weryfikacji porozumienia i dokonania ewentualnych nowych uzgodnień zgodnych z etapem rozwoju dziecka. Oczywiście jest, że wraz z rozwojem dzieci ustalenia stron dotyczące kwestii opiekuńczych i wychowawczych muszą ulegać zmianom. Tym bardziej potrzebna jest dobra komunikacja między rodzicami, by zmian tych można było dokonywać pokojowo i z nastawieniem na dobro dziecka, nie zaś w formie wzajemnego przerywania się złośliwościami.

[18] Egzemplarze porozumienia

W zależności od tego, na jakim etapie porozumienie jest zawierane (czy przed wszczęciem sprawy o rozwód bądź separację, czy też w toku postępowania), sporządzone jest z reguły w dwóch bądź w trzech egzemplarzach. W tym ostatnim przypadku trzeci egzemplarz jest składany do akt sprawy sądowej.

[19] Podpisy stron

Porozumienie powinno zostać podpisane przez obydwie strony.

Wzór nr 4. Porozumienie rodzicielskie w sprawie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej, utrzymywania kontaktów z dzieckiem oraz ponoszenia kosztów utrzymania dziecka po rozwodzie rodziców (plan wychowawczy) – kontakty z dzieckiem ustalane na bieżąco przez rodziców

Porozumienie stron (plan wychowawczy) [1]

zawarte w (miejscowość) dnia r. [2]

w sprawie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej,
utrzymywania kontaktów z dzieckiem
oraz ponoszenia kosztów utrzymania dziecka
po rozwodzie/separacji rodziców (plan wychowawczy),

zawarte pomiędzy Anną Iksińską (dalej jako „Matka”)
a Zbigniewem Iksińskim (dalej jako „Ojciec”),
zwanymi łącznie „Rodzicami” albo „Stronami” [3]

w sprawie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnim dzieckiem Stron: synem Euzebiuszem Iksińskim, ur. 15 maja 2005 r. w Warszawie, (dalej jako „Dziecko” lub zamiennie „Syn”) oraz utrzymywania kontaktów z Dzieckiem po rozwodzie/separacji Rodziców. [4]

1. Miejsce zamieszkania Dziecka [5]

Rodzice ustalają, że miejscem zamieszkania Dziecka będzie każdorazowe miejsce zamieszkania Ojca. Wyjazd Dziecka na stałe za granicę wymaga zgody obojga Rodziców.

2. Decyzje w sprawach Dziecka; dokumentacja dotycząca Dziecka [6]

2.1. Rodzice oświadczają, że bieżące decyzje w sprawach Dziecka będą podejmowane przez rodzica sprawującego w danym czasie pieczę nad Dzieckiem.

2.2. Rodzice oświadczają, że decyzje o istotnych sprawach w życiu Dziecka, takie jak: wybór szkoły, wybór zajęć dodatkowych, leczenie specjalistyczne, w tym leczenie operacyjne, będą podejmowane wspólnie przez oboje Rodziców.

2.3. Oboje Rodzice mają pełny dostęp do dokumentacji dotyczącej edukacji oraz opieki medycznej dotyczącej Dziecka.

2.4. Rodzice zobowiązują się do informowania się nawzajem o każdej zmianie dotyczącej: stanu zdrowia i opieki medycznej, opieki nad Dzieckiem oraz innych ważnych aspektach życia Dziecka.